

Open voor alle doven

BEELDTELEFOON: 073 89 08 254 **E-**
MAIL: CONTACT@DOOFENKATHOLIEK.NL
WEBSITE: WWW.DOOFENKATHOLIEK.NL
IBAN-REKENING: NL87 ABNA 0442 3531 38

Prioriteiten voor het dovenpastoraat

Doel en niveaus van dovenpastoraat

Volgens de statuten van de Kerkelijke Instelling Rooms-Katholiek Pastoraat voor Doven is het doel van ons werk drieledig:

1. Pastorale zorg voor doven bevorderen en zelf uitvoeren,
2. Het voor dove mensen mogelijk maken deel te nemen aan het leven van de Kerk,
3. Het voor dove mensen mogelijk maken mee te werken aan de opdracht van de Kerk in onze maatschappij.

Dit gebeurt op verschillende niveaus:

1. Het niveau van het pastorale werk in het dagelijks leven:
 - liturgisch: vieringen met doven, bemiddelen in het contact tussen dove mensen en priesters ten behoeve van sacramentenbediening
 - het onderhouden van contacten met individuele doven en dovensamenlevingen door middel van huisbezoek, ziekenbezoek, en pastorale gesprekken
 - de noden en behoeften van doven signaleren en daar, indien mogelijk, op in te spelen
 - situaties scheppen waarin doven elkaar in een katholieke sfeer kunnen ontmoeten.
2. Een niveau dat wat meer buiten het dagelijks leven ligt:
 - katechese en geloofscursussen
 - dagbijeekkomsten, bedevaarten
 - contacten onderhouden en opbouwen met anderen in “dovenland”: dovenpastoraat in andere christelijke kerken, belangenorganisaties, zorginstellingen
 - aanwezigheid op evenementen van de dovensamenleving

3. Een niveau waarin de pastorale inhoud meer impliciet dan expliciet naar voren komt
 - diaconale projecten zoals Doof voor Doof
 - vakantieweek voor doven, met bezinningsmomenten maar ook veel recreatie en ontspanning.

Het onderscheid tussen deze niveaus heeft geen betrekking op verschil in belangrijkheid. Het geeft alleen aan welke keuzes moeten worden gemaakt als de middelen (tijd, geld, menskracht) beperkt zijn.

Concrete prioriteiten

Tegen deze achtergrond heb ik geprobeerd de volgende prioriteiten te definiëren voor de komende jaren. Ik heb wel geprobeerd deze prioriteiten in volgorde van belangrijkheid te zetten, maar dat is niet echt goed mogelijk.

1. **Actieve betrokkenheid van doven bij het pastoraat.** Bij het organiseren van activiteiten (kerkdiensten, events, bedevaarten) moet worden gekeken of dove mensen kunnen worden ingeschakeld als vrijwilliger, formeel en informeel. Dove vrijwilligers hebben de voorkeur boven horenden. Bijvoorbeeld: als weer een Lourdesreis wordt georganiseerd, wordt met het Huis voor de Pelgrim (voorheen Bedevaartbureau) overlegd over de inschakeling van doven als vrijwilliger, en het experiment met maatschappelijke stagiaires wordt voortgezet. Voorwaarde voor welslagen: mentaliteitsverandering en empowerment. Met name oudere doven hebben alles altijd aan horenden moeten overlaten.
2. **Regionale contactpersonen:** op de verschillende plaatsen waar het katholieke dovenpastoraat komt, moet een regionale contactpersoon worden gevonden, die de dovengemeenschap ter plaatse kent en ook een aantal praktische zaken kan regelen.
3. **Vorming van huiskamergroepen.** Regionaal moeten huiskamergroepen worden gevormd van dove mensen, die periodiek bij elkaar komen om uiteenlopende redenen: sociaal contact, gezamenlijk gebed en bezinning, steun aan elkaar. Er moet voor worden gewaakt om huiskamergroepen een bepaald format op te dringen.
4. **Vorming van dove pastoraal assistenten.** Dove mensen moeten actief worden betrokken bij het pastoraat. Dat gebeurt door de Katholieke Werkgroep (voorheen Pastorale Contactgroep genoemd), maar ook moet voor doven een vormingstraject mogelijk worden gemaakt om pastoraal assistent met een bisschoppelijke zending te worden. Wellicht dat de een of ander van hieruit zou kunnen doorgroeien naar een opleiding voor een kerkelijk ambt.
5. **Uitbreiding van het pastoraat:** de kaart van Nederland bevat nog witte plekken, met name het bisdom Groningen-Leeuwarden, Roermond en Breda. Komend jaar moeten bijeenkomsten (kerkdienst en samenzijn) worden georganiseerd in Groningen, Maastricht, Zeeland/West-Brabant, en Utrecht. De frequentie van de huidige bijeenkomsten moet worden bekeken; voor maandelijkse bijeenkomsten moeten we een minimum aantal personen stellen, bijvoorbeeld tien.
6. **Eerste communievoorbereiding en vormselvoorbereiding van dove kinderen.** Informatie hierover is opgestuurd naar nieuwsbrieven van de dovenscholen, tot nog toe zonder resultaat.

7. **Adresbestand bijwerken en up to date houden.** Nogal wat adressen zijn verkregen via katholieke dovenclubs of mensen die in het verleden bij het dovenpastoraat betrokken waren. Deze bestanden zijn ten dele verouderd en moeten worden bijgewerkt.
8. **Dove jongeren betrekken bij het pastoraat.** Jongere doven komen niet naar katholieke dovenclubs, aangezien die voornamelijk door ouderen worden bezocht. Daarom is het nodig dat ook kerkdiensten en events worden georganiseerd los van de katholieke dovenclubs, en op plaatsen waar jonge doven samenkomen. Het dovenpastoraat moet aanwezig zijn op plaatsen waar jonge dove mensen samenkomen. Ook moet worden bekeken of een reis voor dove jongeren kan worden georganiseerd, bijvoorbeeld naar Rome of Israël.
9. **Een pastor voor de doven zoeken en opleiden.** Er moet naar mogelijkheden worden gezocht om een bezoldigde pastor voor de doven te vinden. Mijn persoonlijke voorkeur heeft een combinatie van een priester en een diaken of pastoraal werker. Op dit moment is dit nog meer een wensdroom dan realiteit. De mate waarin zij voor het dovenpastoraat werken (fulltime, parttime) moet worden bepaald op grond van een zorgvuldige tijdsanalyse van de huidige activiteiten. Veel tijd zal moeten worden besteed aan inwerking: kennis en vaardigheid in gebarentaal en dovencultuur, betrokken raken bij de dovensamenleving. Hoewel beiden specifieke taken hebben op het gebied van liturgie, catechese en caritas, is presentiepastoraat van essentieel belang. Als een pastor horend is, moet hij minstens een zeer welkome gast in de dovensamenleving worden. Daarnaast vraagt dovenpastoraat veel van persoonlijkheid en sociale vaardigheden: een pastor bij doven moet open en communicatief zijn, praktisch ingesteld zijn, tegen een stootje kunnen, en met een diversiteit van mensen kunnen omgaan (van hoog opgeleid, tot mensen met lage sociaal-economische status). Pastorale ervaring in een volkswijk in een grote stad kan een voordeel zijn. Dit punt hangt samen met het volgende punt: blijvende financiering.
10. **Blijvende financiering.** Hiertoe moet ook worden gesproken met de Kerkelijke Instelling Rooms-Katholiek Dovenpastoraat. Deze instelling heeft als eerste doelstelling “pastorale zorg aan doven”, weliswaar in brede zin, maar toch. Bovendien zitten in dat fonds veel gelden die door mensen zijn geschonken ten behoeve van het dovenpastoraat. Rond het jaar 2000 of iets later (stukken in mijn bezit) heeft de toenmalige Raad van Bestuur van Viataal (nu Kentalis) aangeboden de helft van het salaris van een pastor voor doven te betalen.
11. **Eenduidige vertalingen in NGT / NmG.** In de liturgie doen veel ouderedoven niet actief mee, omdat zij gewend zijn in het gesproken Nederlands mee te doen, maar ook omdat er geen eenduidige vertalingen zijn van standaardgebeden en liturgische teksten. Dove mensen zelf kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Dove mensen moeten ook meer actief worden betrokken bij de voorbereiding en uitvoering van vieringen.
12. **Doof voor Doof:** het project Doof voor Doof ligt stil, maar heeft wel prioriteit. Het moet echter heel bescheiden, met kleine stapjes verder worden ontwikkeld, eventueel in combinatie met de huiskamer-groepen. Het project moet uitgaan van wat al aanwezig is in de dovenverenigingen.

November 2015,

Marcel Broesterhuizen